

Slovenski les: Zeleno zlato za ekonomsko suverenost in podnebno prihodnost

Strategija za prehod v visoko-vrednostno, krožno gospodarstvo.

**Naša lesna panoga zaostaja.
Potencial ostaja neizkoriščen.**

***Slovenija, gozdni velikan, spi
na **svojem zelenem zlatu.*****

Rast panoge je prepočasna, les pa je v Sloveniji še vedno podcenjen.

Ključna dejstva

- Hloderovina se še vedno izvaža v prevelikih količinah, namesto da bi jo predelali doma.
- Slovenski proizvajalci so prisiljeni uvažati predelan les, ki bi ga lahko kupili na domačem trgu.
- Realizacija ključnih projektov, kot so lesnopredelovalni centri, zamuja.

To ni le zamujena priložnost – to je strateško tveganje.

“Le kako bomo zunanjepolitično suvereni, če smo surovinsko, energetsko in kapitalsko odvisni od tujine?”

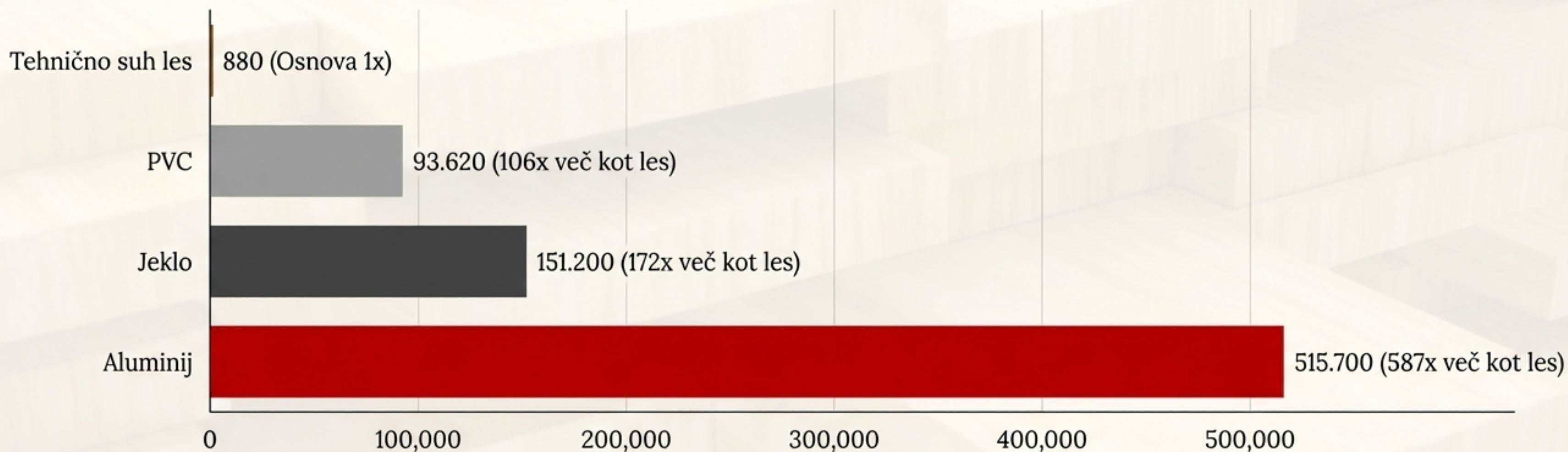
Konkurenčnost Slovenije na globalnem trgu mora temeljiti na lastnih surovinskih in energetskih zmožnostih. Brez tega postanemo “kolonija za naravne vire in pribežališče umazane industrije”.

Država daje slab zgled: javni objekti (ministrstva, šole, bolnišnice) so zgrajeni iz “betonsko-jeklene kletke”, medtem ko bi morali biti zgled lesene gradnje.

Bitka materialov: Les je naš podnebni junak.

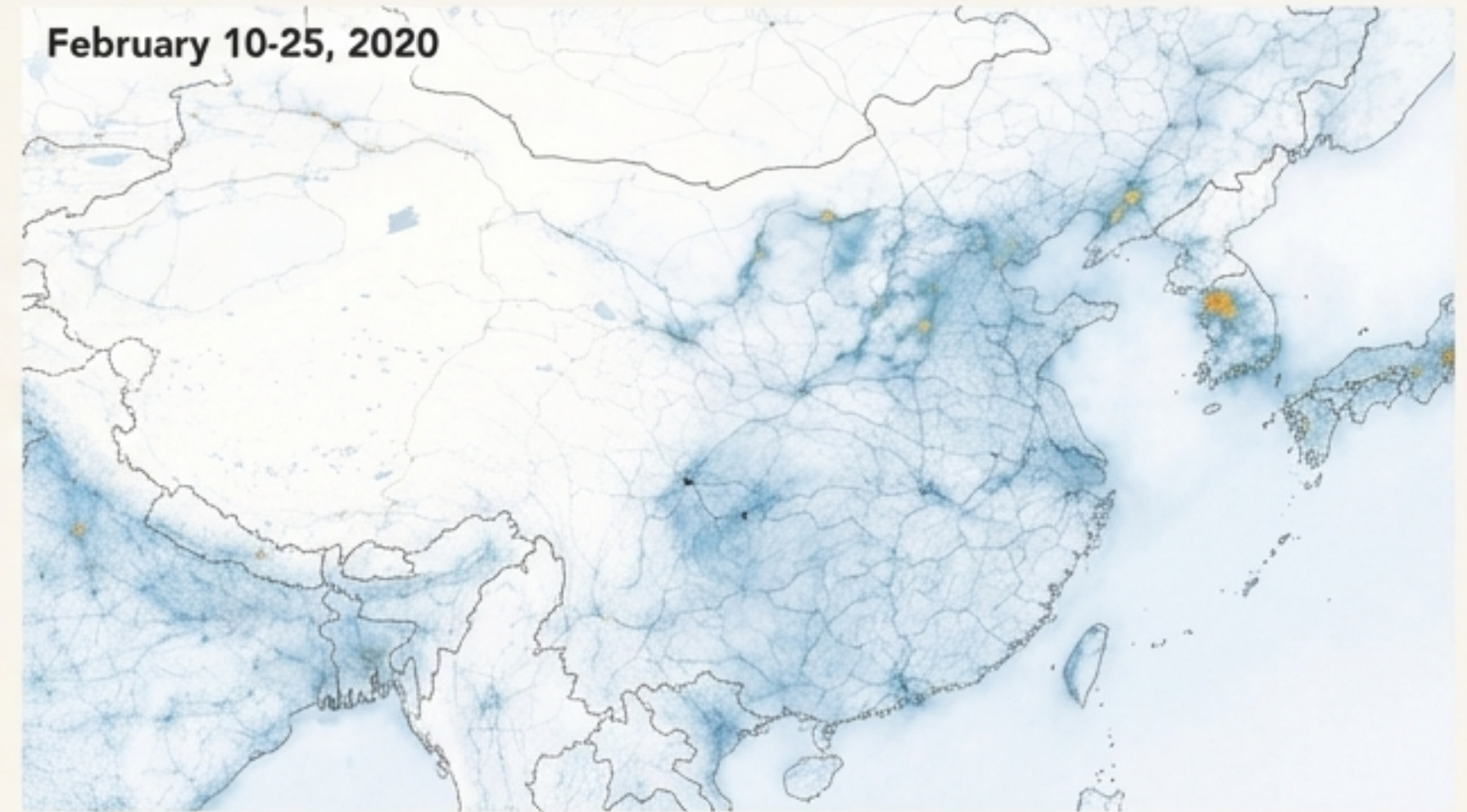
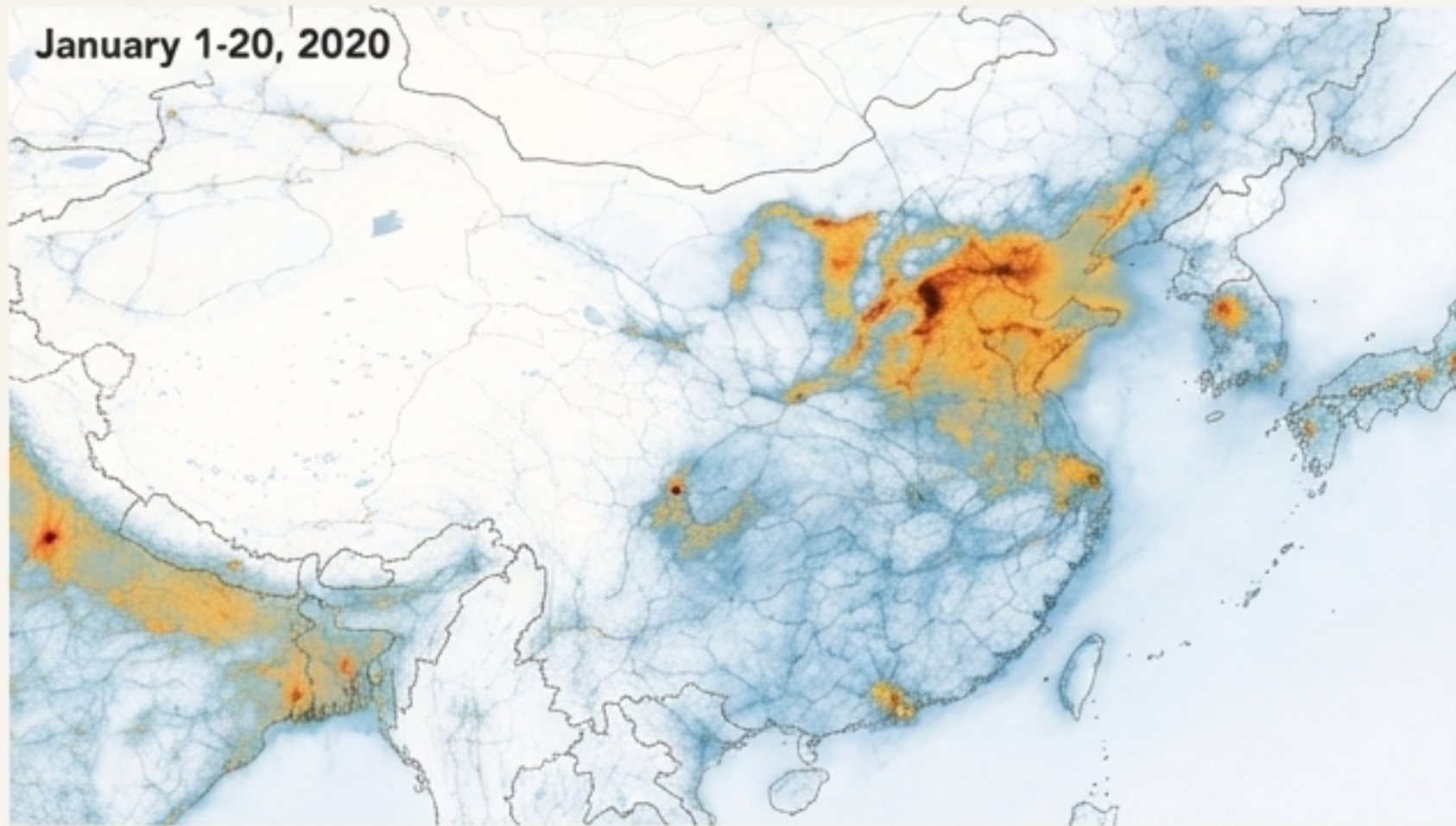
Poraba "sive energije" pri proizvodnji materialov (MJ/m³)

Proizvodnja materialov, kot sta jeklo in aluminij, porabi stotinekrat **več energije kot predelava lesa**. Vsaka odločitev za les je zmaga za podnebje.

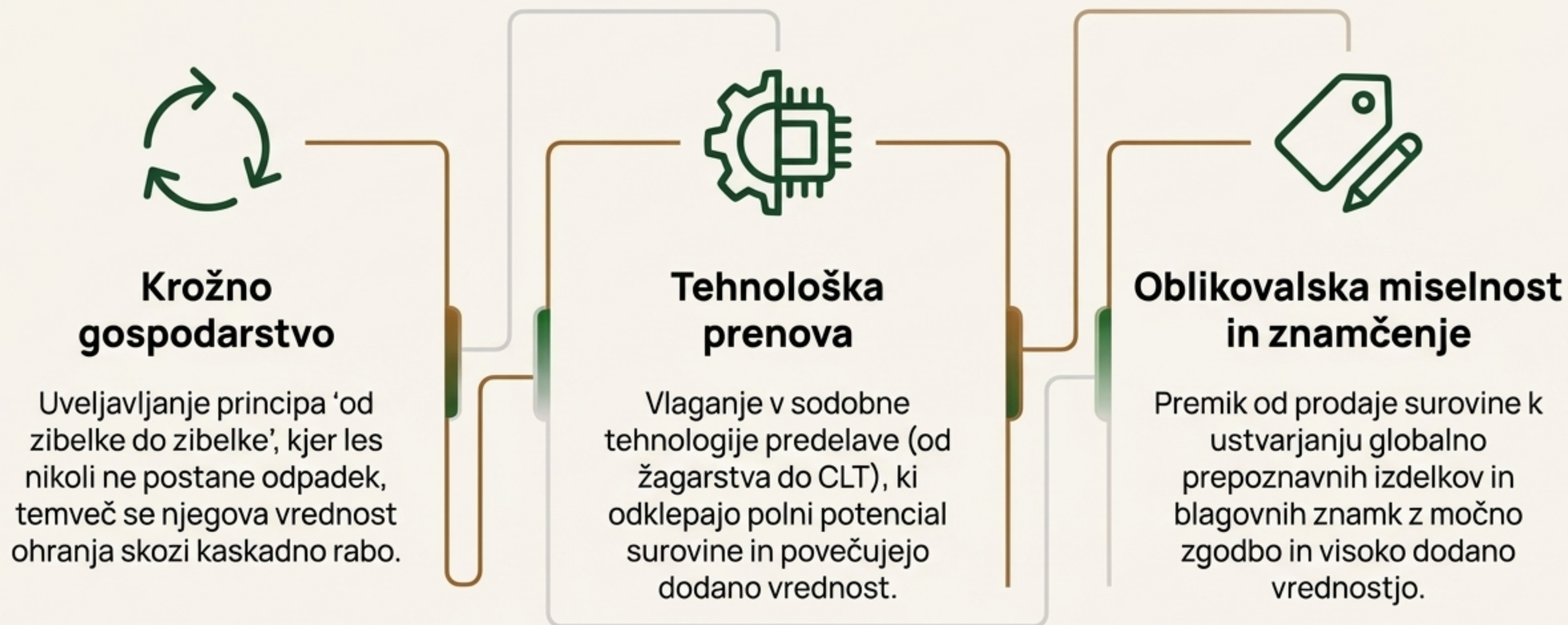
Ko se je svet ustavil, je planet zadihal. Kaj smo se naučili?

To, česar ni bil zaradi kratkoročnih koristi kapitala voljan izvesti inteligentni človek, je v nekaj tednih opravilo primitivno bitje – virus.

- Zaradi ukrepov proti koronavirusu leta 2020 se je poraba fosilnih goriv drastično zmanjšala in dosegla nižjo raven kot leta 1900.
- Posledično so se emisije toplogrednih plinov v samo dveh mesecih znižale na nivo iz leta 1945.
- Gospodarstva ne moremo zaustaviti, lahko pa ga preusmerimo na energetske manj intenzivno industrijo, ki temelji na lokalnih, sonaravnih surovinah. Les je idealna priložnost.

Rešitev je strateška: Prehod v visoko-vrednostno, krožno gospodarstvo na osnovi lesa

Od zibelke do zibelke: Les kot material, ki nikoli ne postane odpadke.

Kaskadna raba lesa

Uporaba lesa v več življenjskih ciklih – najprej kot izdelek z visoko vrednostjo (pohištvo, okna), nato ponovna uporaba v novih izdelkih in šele na koncu za pridobivanje energije.

Princip 4R

Reduce (zmanjšaj), Reuse (uporabi ponovno), Recycle (recikliraj), Recover (pridobi nazaj).

Dokaz v praksi: M SORA

- Podjetje M SORA uspešno ponovno uporablja odslužen les (npr. stare lesene tramove) za izdelavo novih, visokokakovostnih oken in vrat (linija ReWin).
- S selektivnim rušenjem objektov je mogoče ohraniti do 27 % lesa za ponovno uporabo v visokokakovostnih izdelkih.

Tehnologija sprošča potencial lesa in ustvarja vrednost

Ključni tehnološki premiki

- **Sodobno žagarstvo:** Prehod od starih polnojarmenikov k visoko učinkovitim tehnologijam, kot so reducirni tračni žagalni stroji in profilirni iverilniki. Omogočajo večjo fleksibilnost, optimalen izkoristek in višjo kakovost.
- **Inovativni gradbeni materiali:** Križno lepljeni les (CLT / X-Lam) omogoča gradnjo večnadstropnih, potresno varnih in trajnostnih lesenih stavb, kar je bila prej domena betona in jekla.

Primeri tehnološkega vodstva

- **CBD d.o.o.:** Projektiranje in izvedba zahtevnih X-Lam konstrukcij (npr. telovadnica Kajuh, Vila Blok Medlog), ki dokazujejo tehnično superiornost materiala.
- **Projekt WOOLF (SRIP PSiDL):** Razvoj pametnih lesenih konstrukcijskih sistemov z integrirano senzorsko tehnologijo za spremljanje stanja in napovedovanje življenjske dobe.

Od surovine do znamke: Moč oblikovanja in zgodbe.

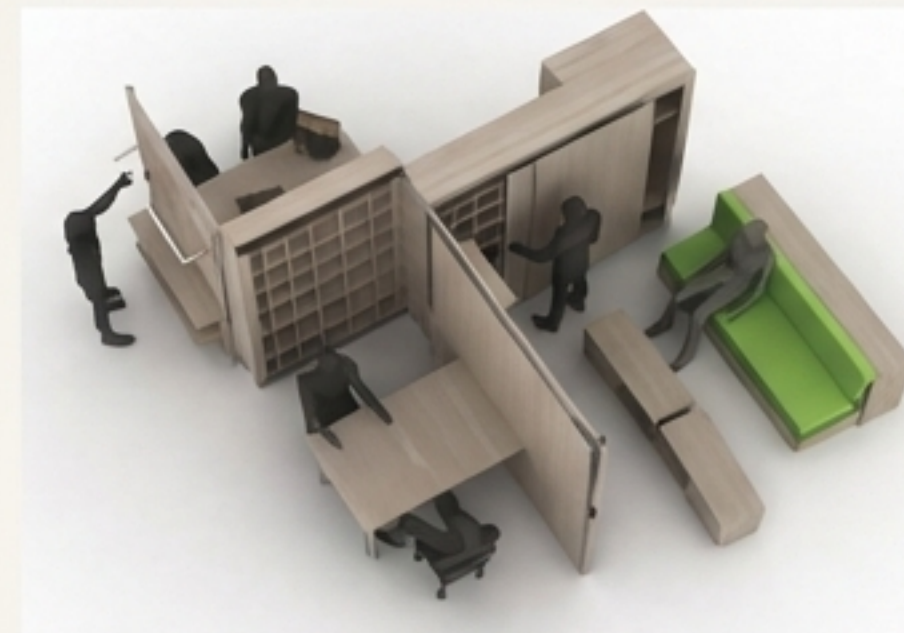
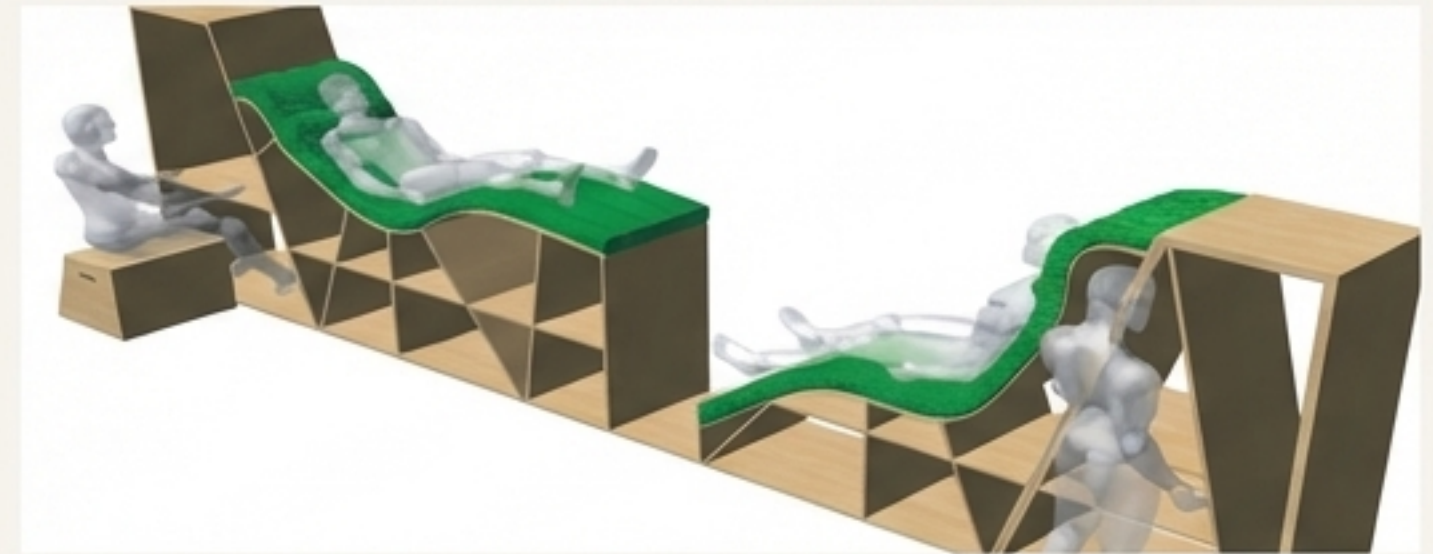
"Današnja omara ... sestoji iz nečesa, kar je morda nekoč bilo les, le z nekaj manj lepila in nekaj kvadratnih metrov izvrstno potiskanega papirja ... Smetišča se **počasi in potihoma širijo** v naše domove!"

Rešitev: Oblikovalska Miselnost

- Ne gre le za estetiko, ampak za reševanje problemov uporabnikov in ustvarjanje izdelkov z 'magijo' in čustveno vrednostjo.
- Interdisciplinarni pristop (D.school projekti) združuje tehnologijo, ekonomijo in oblikovanje za ustvarjanje inovativnih izdelkov, ki jih trg želi.

Cilj

- Ustvariti pogoje, da bodo kupci v tujini aktivno iskali izdelke z oznako 'Made in Slovenia'. Znamka je otrok, ki terja odraščanje, izobraževanje in podporo.

Skupaj smo močnejši: Povezovanje za globalni preboj

Zaradi majhnega obsega proizvodnje posamezni proizvajalci težko izpolnjujejo večja naročila.
Nepovezanost zmanjšuje konkurenčnost.

Okvir za sodelovanje: SRIP

- **SRIP (Strateška razvojno-inovacijska partnerstva):** SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo (SRIP PSiDL) je ključna platforma, ki združuje podjetja, raziskovalne organizacije in državo.
- **Namen:** Omogoča pretok znanja v gospodarstvo, sooblikuje razvojno politiko in kandidira na razpisih za financiranje inovacij.

Krepitev in polno izkoriščanje teh partnerstev je nujno za specializacijo, zniževanje stroškov in skupen nastop na nišnih trgih.

Vizija ni utopija. Že danes ustvarjamo prihodnost.

V Sloveniji že obstajajo podjetja in oblikovalci, ki s svojimi izdelki dokazujejo, da je prehod v visoko-vrednostno lesno gospodarstvo mogoč. Spreminjajo poslovne modele, osvajajo globalne trge in prejemajo mednarodna priznanja.

V nadaljevanju predstavljamo:

- Vodilna podjetja v trajnostni gradnji.
- Inovativno pohištvo z visoko dodano vrednostjo.
- Unikatne, oblikovalsko dovršene izdelke, ki gradijo prepoznavnost Slovenije.

Slovenija gradi prihodnost. Iz lesa.

Lumar: Aktivna hiša Primus-R 150 iEDITION

Plus-energijska hiša, ki proizvede več energije, kot je porabi. Poudarek na bivalnem ugodju, kakovosti zraka in trajnostnih materialih.

Jelovica hiše: Pasivna hiša Leska

Uporaba ploskovno lameliranega lesa (BSH) za izjemno statično stabilnost. Certifikat PEFC zagotavlja sledljivost lesa iz trajnostno upravljanih gozdov.

Projekt: Vila Blok Medlog (Celje)

Največja sodobna trajnostna gradnja v Sloveniji. Hibridna konstrukcija (AB in X-Lam), ki dokazuje potresno odpornost in hitrost gradnje z lesom.

Slovensko oblikovanje, ki navdihuje svet.

Ypsi stol (Linea-R)

Unikaten, inovativen preklopni stol iz slovenskega hrasta. Zmagovalec na mednarodnih oblikovalskih natečajih.

Alples: Mladinska soba Magnet

Inovativna rešitev z vgrajeno NI/CU tkanino za zaščito pred elektromagnetnim sevanjem, kar naslavlja sodobne skrbi za zdravje.

Logotowood: Leseni umivalnik Dotik

Ročno izdelan unikat, ki les spreminja v 'uporabno skulpturo'. Dokazuje, da je les primeren tudi za najzahtevnejše prostore, kot je kopalnica.

Pot naprej: Od gozdnega velikana do vodilne sile zelenega prehoda

Za odločevalce in državo

Zagotovite dosledno izvajanje **Uredbe o zelenem javnem naročanju**, ki predpisuje obvezno rabo lesa v javnih stavbah.

Okrepite finančno in strukturno podporo za **SRIP-e** in lesno-predelovalne centre za pospešitev tehnološkega prehoda.

Za industrijo in podjetnike

Investirajte v **posodobitev tehnologije** in avtomatizacijo za povečanje produktivnosti in dodane vrednosti (DV/zaposlenega).

Sprejmite **oblikovalsko miselnost**: sodelujte z oblikovalci za razvoj izdelkov z zgodbo in višjo maržo. Povezujte se za skupen nastop na trgih.

Za investitorje

Prepoznavajte slovenski les kot strateško naložbo v zeleno prihodnost, krožno gospodarstvo in visoko-tehnološke, trajnostne materiale.

Les je naš odgovor na podnebne izzive in naša pot do ekonomske suverenosti.

“Evropski skupnosti in svetu lahko damo to, kar imamo, in ne proizvajajmo energetske intenzivnih materialov, ki jih lahko uvozimo. Tako bomo koristni in prepoznavni za Evropo in svet. Obogatili bomo sebe in EU, sicer bomo le kolonija za naravne vire.”